

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

GREEN CARE OSAKSI KAINUUN MAATALOUTTA

Selvitys kainuulaisten maatilojen Green Care
-toiminnasta

TEKIJÄ: Janne Säkkinen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Janne Säkkinen	
Työn nimi Green Care osaksi Kainuun maataloutta	
Päiväys	21.4.2018
Sivumäärä/Liitteet	21/2
Ohjaaja(t) Katriina Pylkkänen, Heli Wahlroos	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Luonnonvarakeskus, Luonto voimaksi Kainuussa -hanke. Maija Lipponen	
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää kainuulaisten maatilojen uusia liiketoimintamahdollisuuksia selvittämällä maatilojen kiinnostusta toteuttaa Green Care -toimintaa oman tuotannon ohella. Opinnäytetyöllä myös haluttiin jakaa tietoa maatilayrittäjille sekä koota kiinnostuneiden verkostoa. Opinnäytetyö ja kyselytutkimus tehtiin yhdessä Luonto voimaksi Kainuussa -hankkeen kanssa. Maatilaympäristö tarjoaa yleensä luonnonläheiset ja toimivat puitteet Green Care toiminnan järjestämiselle. Green Care on tavoitteellista toimintaa jossa, hyödynnetään luontoa ja eläimiä Maatilaympäristöstä löytyy mielekästä tekemistä monelle eri kohderyhmälle ja Green Carea voidaan toteuttaa siellä erittäin monella tavalla.</p> <p>Tutkimus oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin Webropol -kyselyllä. Kyselyyn vastasi 36 vastaajaa. Kyselytutkimuksen suunnittelu aloitettiin syksyllä vuonna 2017 ja kysely toteutettiin marraskuussa 2017. Kyselyssä selvisi, että Kainuussa on halukkuutta toteuttaa Green Care -toimintaa. Noin kolmannes vastaajista toteutti tai halusi toteuttaa Green Care -toimintaa omalla tilallaan. Tutkimuksessa kävi ilmi, että vastaajien mielestä Green Care sopii heidän arvomaailmaansa. Vastaajilla oli halua hyödyntää maatilaansa monipuolisesti ja luoda maaseudulle uutta liiketoimintaa. Kainuulaisilta maailoilta löytyy monipuolista koulutustaustaa perinteisten maatalousalojen lisäksi.</p> <p>Green Caresta haluttiin lisätietoa käytännön esimerkeillä. Vastauksista kävi ilmi myös, että maatilalliset tarvitsevat tukea toiminnan aloittamiseen. Myös kiinnostusta kouluttautua sosiaalialalle löytyi. Green Care on tuntematon käsite Kainuussa ja tiedon saanti koettiin tärkeäksi edellytykseksi, jotta toimintaa voitaisiin aloittaa tiloilla kannattavasti.</p>	
Avainsanat Green Care Maatila Kainuu	

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Author(s) Janne Säkkinen			
Title of Thesis Green Care into Kainuu ´s agriculture			
Date	21.04.2018	Pages/Appendices	21/2
Supervisor(s) Heli Wahlroos and Katriina Pylkkänen			
Client Organisation /Partners Luonnovarakeskus, LUKE Luonto voimaksi Kainuussa -hanke, Maija Lipponen			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis was to examine the willingness of farmers in the region of Kainuu to implement Green Care activities in addition to their basic production. The thesis and the survey were conducted together with Luonto voimaksi Kainuussa (Nature as Resource in Kainuu) project. The farm environment generally provides a beautiful and functional framework for organizing Green Care. There are meaningful ways to work with a variety of target groups. Green Care can be implemented in several ways.</p> <p>The study was quantitative research. The research material was collected using the Webropol questionnaire. The questionnaire was answered by 36 respondents. The survey was started in the autumn of 2017 and the survey was conducted in November 2017. In the survey it was found that Kainuu has willingness to implement Green Care. About one third of the respondents implemented or wanted to implement Green Care on their own farms. The survey also revealed that Green Care correlates to their individual values. The respondents were willing to make use of their farms in versatile ways and to create new business activities in the countryside. The farmers in Kainuu are well educated in various ways in addition to traditional agriculture.</p> <p>Farmers tended to be willing to get more information about Green Care through practical examples. Their responses also showed that the farmers have to be supported to start Green Care activities. They also showed an interest in becoming educated in the social sector. Green Care is not a well-known concept in Kainuu, and it was evident that more information about it was essential in order to make the activities lucrative business on the farms in Kainuu.</p>			
Keywords Green Care Farm Kainuu			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	GREEN CARE.....	3
3	HOIVAMAATALOUS SUOMESSA	7
3.1	Green Care ja hoivamaatilojen kuntouttava työtoiminta.....	7
3.2	Virkistys- ja hyvinvointitoiminta maatilaympäristössä.....	9
3.3	Kasvatuksellinen toiminta maatilaympäristössä	9
4	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	10
4.1	Luotettavuus ja eettisyys.....	10
4.2	Tutkimuksen toteutus.....	11
5	TULOKSET	12
5.1	Green Care -toiminnan toteuttaminen	13
5.2	Green Care -toiminnan hyödyt maatilalle	15
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	17
7	PÄÄTÄNTÖ.....	19
	LIITE 1: KYSELYN KYSYMYKSET	22
	LIITE 2: SAATEKIRJE	27

1 JOHDANTO

Green Care on 2000-luvulla Suomeen tullut kansainvälinen käsite. Green Care -toiminnassa luontoa käsitellään tavoitteellisesti ja toiminnan on tarkoitus ylläpitää ihmisten hyvinvointia ja tuottaa sitä lisää. Luonto- ja maaseutuympeiristöt ovat hyviä ja tarkoituksenmukaisia paikkoja Green Care -toiminnan toteuttamiseen. Kyseisissä ympäristöissä Green Care -menetelmien käyttö on aina suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa erilaisten sosiaali-, terveys-, kasvatuspalvelujen sekä virkistyspalvelujen parissa. Hyvinvointivaikutukset tulevat luonnon elvyttävyydestä, toiminnallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. (Hökkä, Lipponen ja Turpeinen, 2017, 2.) Green Care voi tuoda lisätuloa maatilayrittäjille ja osaltaan edesauttaa maaseutua pysymään elinvoimaisena.

Maatalousalan lehdissä ja julkaisuissa on viime aikoina ollut seuraavanlaisia otsikoita: *Green Care sopii modernillekin maatilalle* (Lensu 2017), *Koivistojen hurja palapeli: Vilja, metsä, palkkatyö ja Green Care* (Lehtonen 2017) ja *Hoivamaatila lääkitsee työllä ja ulkoilulla – Psykiatri: "Hyvä sydän on tärkeämpi kuin muodollinen koulutus"* (Viilo 2017). Otsikot ovat vain muutama esimerkki vuodelta 2017. Nämä uutiset kertovat, että Green Carea toteutetaan jo Suomessa.

Halusin tehdä opinnäytetyön, joka liittyy Kainuuseen ja joka voi hyödyttää kainuulaisia maatiloja konkreettisesti. Maatilojen mahdollisuuksien kehittäminen on mielestäni kiinnostavaa. Suoritin keuhällä 2017 Green Care -opinnot Savonia ammattikorkeakoulussa, joista sain paljon uutta tietoa opinnäytetyötä varten. Arvioni on, että tulevaisuudessa tarvitaan neuvoja jotka opastavat maatiloja Green Care -menetelmien hyödyntämiseen.

Green Careen liittyvää opinnäytetyön aihetta minulle tarjosi Luonnonvarakeskuksen tutkija Maija Lipponen Luonto voimaksi Kainuussa (LUVOKA) -hankkeesta. Hanke on tiedonvälityshanke, jota hallinnoi Luonnonvarakeskus ja osatoteuttajana on Kajaanin ammattikorkeakoulu. Kainuun ELY-keskus on rahoittanut hanketta EU:n Maatalousrahastosta 100 prosenttisella tuella. LUVOKAn tavoitteena on välittää tietoa Green Caresta ja tunnistaa sekä kehittää luontoon ja maaseutuun liittyviä liiketoimintamahdollisuuksia eri aloilla. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017.)

Kainuun Green Care -toiminnan mahdollisuudet Kainuussa -esiselvityksessä todettiin (Mustakangas 2011), että Kainuussa on potentiaalia hyödyntää Green Care -lähestymistapaa liiketoiminnassa. Puitteet ovat erinomaiset ja Green Care -ajatusta on mahdollista nivoa esimerkiksi maaseutu- ja luontomatkailupalveluihin, hoivapalveluihin ja terapiaan. Myös maatilat voisivat kehittää yritystoimintaansa uusia avauksia. Esiselvityksen perusteella vuonna 2011 yksikään toiminnanharjoittaja ei mainostanut liiketoimintaansa Green Care -käsitteellään ja esiselvityksessä pohdittiinkin, olisivatko yritykset kiinnostuneita hyödyntämään luontolähtöisyyttä toimintansa kehittämisessä, jos Green Care tunnettaisiin Kainuussa paremmin. (Mustakangas 2011, 27.)

Viidessä vuodessa Green Care -ala on vierinyt kovasti eteenpäin ja kiinnostus luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseen palvelutuotannossa, on todella herännyt monissa maakunnissa. Hyvä

esimerkki on Etelä-Savosta, jossa Green Carea on viety tavoitteellisesti eteenpäin sykleissä: ensin toteutettiin esiselvityshanke 2011, jonka jälkeen oli tiedonvälityshanke (2011-2014). Tiedonvälityshankeen myötä luotiin verkostoja ja tunnettavuutta. Näiden edellä mainittujen hankkeiden jälkeen, vuonna 2014 käynnistettiin pilotointihanke, jossa maatilayritykset yhteistyössä julkisen sektorin kanssa suunnittelee ja testaa palveluita sekä mittaa niiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Tällainen etenemismalli sopisi myös Kainuuseen. (Luonnonvarakeskus 2016, 4.)

Kainuun erityispiirteinä Green Care -palveluille on upeat puitteet, hiljaisuus ja luonto. Kuitenkaan näiden arvoa ja mahdollisuuksia ei ole vielä vuonna 2017 täysin ymmärretty. Alueen vahvuutena nähdään myös tiiviit verkostot, jotka mahdollistavat yhteistyön. Haasteina koetaan termin Green Care heikko tunnettavuus sekä alaan liittyvien termien käytön yhdenmukaiseksi saaminen. (Hökkä ym. 2017, 5.)

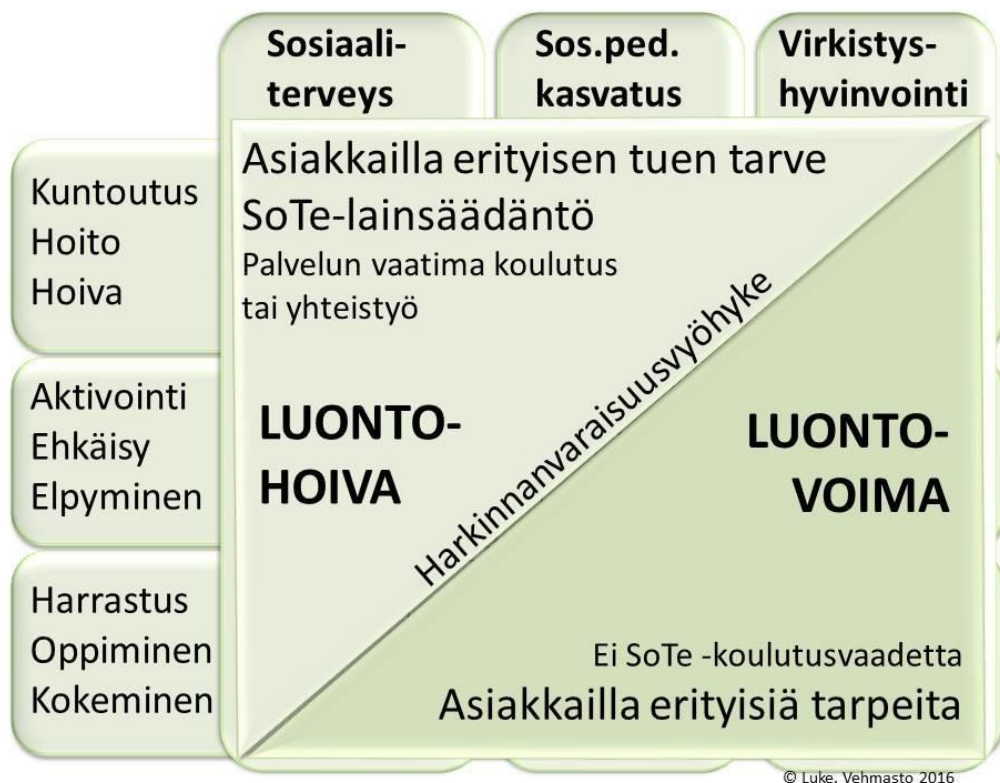
Green Caren mahdollisuudet on kirjattu Kainuun maakuntaohjelmaan ja Kainuun Biotalousstrategiaan. Kainuussa on visio Green Caren toteuttamisesta ja se kattaa tulevan 50 vuotta. (Green Care Kainuu, 2017.) Kainuussa on nähty mahdollisiksi kohderyhmiksi luontolähtöisille toiminnoille vanhuspalvelut, kehitysvamma puolen päivätoiminta, sairaanhoito, hoivamaatilat, järjestösektorin mahdollisuudet, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat sekä koulut ja päiväkodit. Tutkimukseen perustuvaa tietoa luontoperustaisten palveluiden vaikutuksista tulee edelleen viedä eteenpäin niin palveluiden tarjoajille kuin ostajille ja käyttäjille. Kainuussa on mahdollisuudet tuottaa myös omaa tutkimustietoa aiheesta muun muassa Luonnonvarakeskuksen ja Kajaanin yliopistokeskuksen alaisuudessa. (Hökkä ym. 2017, 7.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on edistää kainuulaisten mautilojen uusia liiketoimintamahdollisuuksia kartoittamalla kainuulaisten mautilojen kiinnostusta toteuttaa Green Care -toimintaa oman maataloustuotannon ohessa ja selvittämällä millaista tukea he toiminnan järjestämiseksi tarvitsevat. Lisäksi tavoitteena on selvittää, onko Kainuussa jo Green Care -palveluja tarjoavia mautiloja. Kyselytutkimuksen vastauksien perusteella LUVOKA -hanke saa arvokasta tietoa, kuinka se voi jatkossa tukea tiloja Green Care -palveluiden kehittämisessä. Mautiloille toimitettava kyselytutkimus laaditaan Webropol-ohjelmalla. MTK-Kainuu välittää kyselyn noin neljälle sadalle kainuulaiselle mautilalle.

2 GREEN CARE

Green Care -käsitteen alkuperä on eurooppalaisessa yhteistyössä toteutetussa COST866-hankkeessa, jossa teemana oli maataloilla tapahtuva Green Care -toiminta. Suomesta hankkeeseen osallistui Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT). Suomessa Green Care -toimintatapaan luotiin yhteisiä sisältöjä ja rakenteita MTT:n VoiMaa -hankkeessa vuosina 2011–2013. Green Care -toimintatavan peruselementeiksi vakiintuivat luontolähtöisyys, yhteisöllisyys ja toiminnallisuus. Perusedellytyksiksi määriteltiin ammatillisuus, tavoitteellisuus ja vastuullisuus. (MTT kasvu20 2014, 3.) Lisäksi Green Care Finland Ry on toiminut vuodesta 2010 kehittäen luontoavusteista toimintaa hyvinvointi ja terveyspalveluiden yhteydessä. Vuonna 2018 Suomessa käytetään suhteellisen vakiintuneita termejä kuvaamaan Green Care -palveluja ja sisältöjä.

Green Care on luontoon liittyvää ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisen hyvinvointia ja elämänlaatua. Toiminta on aina ammatillista, tavoitteellista ja vastuullista. Hyvinvoinnin vaikutukset syntyvät luonnon elvyttävyydestä, osallisuudesta ja kokemuksellisuudesta. Usein toiminta tapahtuu maatila- tai luontoympäristöissä. Myös kaupunki ja laitospäristöissä voi olla elementtejä luonnosta. Green Care jaetaan kahteen osaan, Luontohoivaan ja Luontovoimaan. Kuviossa 1. on kuvattu niitä asiakasryhmien näkökulmasta. (Green Care Finland 2018a.)

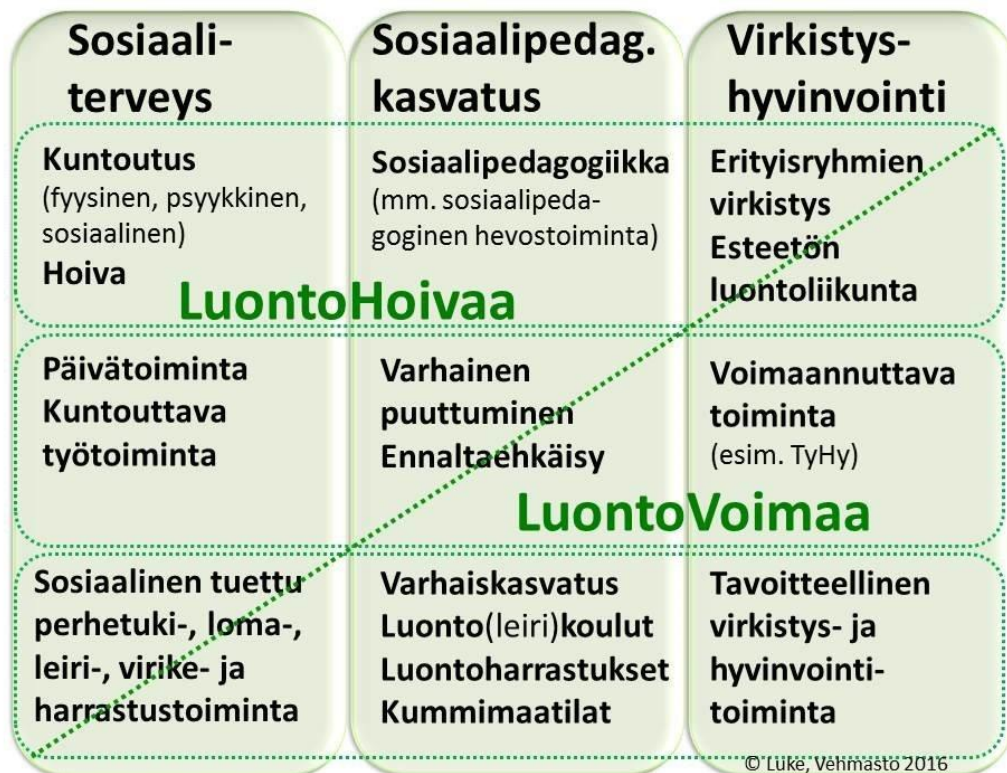

KUVIO 1. Luontovoiman ja Luontohoivan määrittely asiakasryhmien näkökulmasta (Vehmasto 2016.)

Luontovoima on ennalta ehkäisevää ja terveyttä tukevaa palvelua. Luonto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet virkistymiseen, elpymiseen ja voimaantumiseen. Luontovoima palveluilla voidaan tukea työssä ja arjessa jaksamista, ennalta ehkäistä mielenterveyden ongelmia tai auttaa ikäihmisten toimintakyvyn säilyttämistä. Myös kasvatustyössä voidaan hyödyntää luontoympäristöjä ja

eläimiä. Luontoretket ja maatilavierailut ovat hyviä kokemuksia ja elämyksiä koululaisille ja päiväkotilaisille. Luonto- ja sosiaaliset taidot karttuvat ja koulun teoria painotteinen oppiminen täydentyy. (Green Care Finland 2018b.)

Luontohoiva palvelut tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön alaisuudessa. Luontohoivassa käytetään luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä terapian ja kuntoutuksen muodossa. Luonton mahdollisuuksia voidaan myös hyödyntää hoivalaitoksissa ja tuetussa asumisessa. Luontomahdollisuuksilla parannetaan asiakkaiden elämänlaatua ja tuetaan omatoimisuutta. Kuviossa 2. kuvataan Luontohoivan ja Luontovoiman palveluesimerkkejä. (Green Care Finland 2018b.)

KUVIO 2. Luontohoivan ja Luontovoiman palveluesimerkkejä. (Vehmasto, 2016.)

Maatila-avusteinen toiminta voi olla asumispalvelua tai perhehoitoa erilaisille ryhmille. Maatila-avusteinen toiminta voi olla työ- ja päivätoimintaa esimerkiksi kehitysvammaisille ja pitkäaikaistyötömille kuntouttavaa työtoimintaa. Koululaisille ja päiväkotiryhmille maatila-avusteinen toiminta voi tarjota kasvatus ja opetuspalvelua. Green Care-toiminnasta maatilalla Italiassa ja Saksassa käytetään nimeä sosiaalinen maatalous eli *social farming*. Alankomaissa puhutaan hoivamaataloudesta (*Care Farming*). Norjassa sitä kutsutaan nimellä *Inn på tunet*. Suomessa maatila-avusteinen toiminta on vielä harvinaista ja vakiintuneita termejä ei vielä ole käytössä. Hoivamaatiloja koskee maatalouslainsäädäntö kuten kaikkia muitakin maatiloja ja sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden lainsäädäntö on myös voimassa. Maatilaympäristö asettaa tietyt haasteet toimintaympäristönä. Maatiloilla onnettomuusriski on suuri. Esteettömyyteen panostamalla turvallisuus paranee ja maatila on käytettävissä monille asiakasryhmille. (MTT kasvu20 2014, 70.)

Eläinavusteisuus voi olla eläinterapiaa, eläintoimintaa, sosiaalipedagogista toimintaa tai muuta eläinavusteista toimintaa. **Terapiatoiminta** on asiakaskohtaiseen suunnitelmaan perustuvaa eläimen ja terapeutin toteuttamaa toimintaa, jossa on motoriset ja psykoterapeuttiset kuntoutustavoitteet. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Eläinavusteinen toiminta on eläimen kanssa toteutettavaa tavoitteellista työskentelyä ennaltaehkäisevästä tai kuntouttavasta näkökulmasta tehtynä ohjaajan ammattitaidosta riippuen. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Sosiaalipedagoginen eläintoiminta hyödyntää ihmisen ja eläimen vuorovaikutusta terapeuttisesti. Toiminnan perusteet nousevat sosiaalipedagogiikan teoriasta (MTT kasvu20 2014, 12). Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy, yhteisöllisyyden tunne, sosiaalinen kasvatus ja toiminnallisuuden vahvistuminen. (Suomen sosiaalipedagogiikka seura ry, 2018.)

Muita **Eläinavusteisia** toiminnan muotoja on esimerkiksi kaverikoiratoiminta ja muu vapaamuotoisempi toiminta. Näissä toiminnoissa on tavoitteena hyvinvoinnin ja elämänlaadun paraneminen ja kasvatukselliset päämäärät. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Luontoavusteisuus menetelmät jaetaan neljään ryhmään. Luontolähtöisiä harjoituksia on ne, joissa kehittyy ongelman ratkaisukyky ja voimavarakeskeisyys sekä rentous lisääntyvät. Edellä mainituille yhteinen nimittäjä on **ekopsykologiset harjoitukset**. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Erämaaluonnossa tapahtuva kokemuksellisen toiminnan tavoitteena on viedä asiakas pois häiritsevän ja ongelmia tuottavan ympäristön parista. Tämä toiminta on **Erämaaterapiaa**. Erämaaterapian ympäristönä voi toimia myös maatilaympäristö tai taajamissa olevat puistot ja metsät. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Elämyspedagogiikan ja **seikkailukasvatuksen** tavoitteena on riskien hallinta ja tiedostaminen luontoympäristöissä. Toiminta tapahtuu yksin ja ryhmässä. Tärkeimmät päämäärät ovat vastuunotto, itsetuntemuksen nousu ja syrjäytymisen ehkäisy. Lisäksi kaikkien edellä mainittuihin menetelmiin kuuluu tavoitteellinen luontoliikunta. Liikunta edistää terveyttä ja tapahtuu luontoympäristöissä. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Puutarha-avusteisuus jakaantuu kahteen osaan puutarhaterapiaan sekä terapeuttiseen ja sosiaaliseen puutarhatoimintaan. Puutarhaterapiassa kasvien hoidolla haetaan tiettyjä klinisiä tavoitteita. Puutarhaterapia voidaan mieltää myös kognitiivisena terapian muotona. Terapiassa potilas palauttaa mieleen unohtamia taitoja ja oppii myös uusia taitoja. (MTT kasvu20 2014, 12.)

Terapeuttinen ja sosiaalinen puutarhatoiminta edistää hyvinvointia ja se voi olla myös työtoimintaa. Toiminta on yleensä kasvien ja ympäristön huolenpitoa. Terapeuttinen puutarhapiha soveltuu esimerkiksi lähiohjelmaan, joka on kaikille avoin ja pihasta sekä puutarhan kasveista huolehditaan

yhdessä. Terapeuttinen puutarhapiha voi vahvistaa nukkumalähiön tai asuinalueen yhteisöllisyyttä.
(MTT kasvu20 2014, 12.)

3 HOIVAMAATALOUS SUOMESSA

Suomessa hoivamaatalous on vielä vähäistä ja hoivamaatalouden vaikutuksia on tutkittu vähän. Suomen maaseudulla voidaan ja osataan vastata tarpeisiin Green Caren osalta. Maaseudulta löytyy rauhaa, hiljaisuutta, puhdasta ja monimuotoista luontoa sekä yhteisöllisyyttä. Kulttuurimaisemat muodostuvat peltojen, metsien, vesistöjen ja maatilapihapiirien sopusoinnusta. Luontokohteet maaseudulla on erittäin helposti hyödynnettävissä Green Care -toimintaan. Luonto ja kulttuuri muodostavat valmiin resurssin, josta on helppo ryhtyä kehittämään monipuolisia palveluita erilaisille kohde-ryhmille. (Alèn, Hirvonen, Koski ja Veteli 2015, 17.)

Green Care -toiminnan järjestäminen maatilalla ei välttämättä vaadi suuria investointeja. Sitä varten ei tarvitse ostaa uusia koneita eikä rakentaa uusia rakennuksia. Rakennuksiin voi kuitenkin joutua tekemään muutoksia, joilla parannetaan rakennuksissa esteetöntä liikkumista ja minimoidaan riskejä vahinkojen välttämiseksi. Maatilan ympäristössä pitää olla ryhmille sosiaalilat, joissa on mahdollisuus ruokailun ja virkistystaukojen pitämiseen. Jos ei halua omaa kotia avata ryhmille, silloin voidaan joutua miettimään, miten taukotilat ja sosiaalilat järjestetään (MTK 2010.)

3.1 Green Care ja hoivamaatilojen kuntouttava työtoiminta.

Luonnon hyvinvointivaikutukset ovat tunnettu jo Suomessa pitkään, kuten myös Euroopassakin. Luontoa voidaan käyttää hyvinvoinnin tukena sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden laitoksissa. Ennen vanhaan parantoloita, hoitolaitoksia ja mielisairaaloita sijoitettiin kauniille paikoille. Maatalous- ja puutarhatyöt kuuluivat työ- ja hoitolaitosten arkeen ja turvasivat samalla myös laitosten elintarvikehuollon. Hyvinvointiyhteiskunnan kehittyessä nämä luontopuitteet ja luontoon tukeutuvat menetelmät ovat unohtuneet. Onneksi tietoinen ajatus luonnon vaikutuksista on nyt palautumassa ja sosiaali-, terveys-, ja kasvatustalouden palveluihin. (Soini, Ilmarinen, Yli-Viikari, Kirveennummi 2011, 320.)

Suomessa maatilojen kannattavuus on viime vuosina heikentynyt johtuen tukijärjestelmien muutoksista ja Venäjän Euroopan vastaisista pakotteista sekä elintarvikkeiden yleisestä ylituotannosta Euroopassa. Maaseutu on Suomessa muutenkin autoitumassa ja muuttoliike maaseudulta on kaupunkeihin. Suomen maaseudulla ja mautiloilla on tarvetta uusille tuottaville toimintoille ja uusille lisäelinkeinomahdollisuuksille.

Luonnon tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen, voidaan Green Carea toteuttaa kuntouttavassa työtoiminnassa pitkäaikaistyöttömille. Kokemukset kuntoutustoiminnasta ovat olleet positiivisia. Kuntoutujina olleiden pitkäaikaistyöttömien sosiaaliset taidot ja itseluottamus ovat lisääntyneet. Kunnat ovat kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuussa. Kuntouttavan työtoiminnan on tarkoituksena ehkäistä työttömyydestä johtuvaa syrjäytymistä, vahvistaa elämän ja arjenhallintaa sekä edistää työllistymismahdollisuuksia. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yrityksiltä. Kuntouttavan työtoiminnan järjestää yleensä kunta, yhdistys tai säätiö. Yrityksiltä tai yhdistyksiltä kunta voi vuokrata ympäristön kuntouttavaa ryhmätoimintaa varten. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014, 2.)

Pääsääntöisesti maatilat ovat Suomessa perheyriyksiä, joissa työskentelee puoliset ja heidän lapsensa tai sisaruksensa voivat keskenään harjoittaa maataloutta. Tilojen omistajilta voi löytyä monenlaisia ammatteja maatalousalan ammatin lisäksi. Esimerkiksi toiselta tilan pitäjältä voi löytyä valmiiksi kasvatus-, hoito- tai sosiaalialan koulutus ja Green Care -toimintaa voidaan sen puitteissa järjestää. Maatilat voivat myös järjestää tiloja ja ympäristön kuntouttavan työtoiminnan toteuttamiseen ja silloin toiminnan järjestää ammattitaitoinen kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Esimerkiksi agrologi (AMK) voi ohjata maatilan töitä asiakkaiden ohjaamisesta päävastuussa olevan sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan ohjaajan kanssa.

Maatilaympäristön työtehtävät ovat monipuolisia ja niitä voidaan jakaa asiakkaiden kunnon ja yksilöllisten suunnitelmien mukaan. Tarjolla on sekä nopeasti opittavia että pitkää harjaannusta vaativia töitä. Asiakas otetaan mukaan joka päivä töiden suunnittelupalaveriin, missä otetaan huomioon sekä henkilökohtaiset mieltymykset että osaaminen. Maatilan toiminta on nykyaikana monille vierasta, se tarjoaa siksi oivallisen paikan saada monenlaisia elämyksiä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014, 9.)

Tärkeää on osallistuminen yhteiseen työhön ja toimintaan. Lisäarvoa työlle tuovat vuodenaikojen vaihtelu ja mahdollisuus työskennellä ulkona sekä eläinten ja luontoympäristön terapeuttiset elementit. Asiakas kokee oman työnsä tarpeellisuuden ja merkityksellisyyden sekä pääsee vuorovaikutukseen niin ihmisten kuin myös eläinten ja luonnon kanssa. Eläimistä huolehtiminen on osa toimintaa, mutta niiden kokonaisvaltaisesta hoidosta ja hyvinvoinnista vastaavat maatilan työntekijät. Työtoiminta sisältää erilaisia maatilan askareita, fyysisiä töitä ja eläinten hyvinvoinnista huolehtimista. Eläimiä maatilalla voi olla hevoset, koirat, kissat, naudat, possut, lampaat tai alpakat. Lisäksi työ voi olla ympäristön kunnossa pitoa esimerkiksi aitojen tekoa ja huoltoa sekä piha-alueiden huoltoa. Näiden lisäksi myös luonnosta tai luonnoneläimistä huolehtimista. Osana kuntouttavan työtoiminnan ryhmän työskentelyä on ryhmän oma virkistystoiminta, joka sisältyy jaksoihin. Myös näissä voidaan hyödyntää Green Caren mahdollisuuksia virkistyä luonnossa tai eläinten avulla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014, 6.)

Kun kuntouttavan työtoiminnan palvelu järjestetään maatilalla, on se Luontohoivan alaista toimintaa. Luontovoiman alaista palvelu olisi, jos kuntouttavan työtoiminnan ryhmä kävisi kertaluontoisesti maatilalla esimerkiksi virkistymispäivässä. Luontovoiman voi järjestää yksityinen palveluntuottaja ja palvelun voi hankkia yksityinen ostaja. (Green Care Finland ry 2018b.)

3.2 Virkistys- ja hyvinvointitoiminta maatilaympäristössä

Green Care Finland ry luokittelee tavoitteellisen virkistys- ja hyvinvointitoiminnan Luontovoiman alle lukeutuviin palveluihin. Virkistys- ja hyvinvointitoimintaan kuuluu voimaannuttava toiminta. Tällaiseksi katsotaan kuuluvan muun muassa työhyvinvointitoiminta. Luontovoiman ja LuontoHoivan rajapinnalle katsotaan kuuluvan erityisryhmien virkistys ja esteetön luontoliikunta. (Green Care Finland ry 2018b.)

Virkistystoiminta voi olla osa maatilaympäristössä tarjottavia Green Care -palveluja. Tähän on maatiloilla matalakynnys, sillä Luontovoiman palveluiden ohjaamisen ei vaadita sosiaali- ja terveysalan koulutusta. Virkistystoimintaan ohjautuvilla asiakkaila ei ole erityisen tuen tarvetta, mutta heillä voi olla erityisiä tarpeita. (Green Care Finland Ry 2018b.)

3.3 Kasvatuksellinen toiminta maatilaympäristössä

Maatilaympäristöä voidaan hyödyntää kasvatustoiminnassa. Koulut ja päiväkodit voivat tehdä luonto- ja maatilaretkiä eri kohteisiin. Kyseiset retket tarjoavat elämyksiä ja kokemuksia oppimisen kannalta katsottuna. Yhteisillä retkillä myös sosiaaliset taidot kasvavat ja luonto- ja maatilaympäristöt ovat varsin erilaisia oppimisympäristöjä tavalliseen opetusluokkaan verrattaessa. (Green Care Finland Ry 2018b.)

Maatilalla järjestettävässä kasvatustoiminnassa tulee huomioida turvallisuus näkökohdat erittäin tarkasti. Vierailijoiden turvallisuus tulee ottaa huomioon ja turvallisuuden tulee olla ensiluokkaista. Vierailijoiden turvallisuuden lisäksi tulee ottaa huomioon mahdollisesti eläinten turvallisuus ja kun tilalla käy paljon eri vierailijoita, tulee eläinten tautisuojaus- ja hallinta olla kunnossa. (Eläinten terveys ETT ry 2018.)

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Opinnäytetyössä tehtiin kyselytutkimus kainuulaisille maataloille. Kyselytutkimuksessa kartoitettiin maatalojen kiinnostusta toteuttaa Green Care -toimintaa oman päivittäisen toiminnan ohella. Kyselyyn vastasivat kainuulaiset maanviljelijät.

Kyselytutkimuksen avulla LUVOKA -hanke saa myös tietoa, jos jollain tilalla on jo olemassa Green Care -toimintaa tilallaan. Mikäli tilalla on jo käynnissä Green Care -toimintaa, niin siitä saamme myös tietoa, millaista toimintaa on ja onko toiminnassa mukana yhteistyötahoja. Kyselyssä selvitetään, millaista koulutusta tai tietoa maanviljelijät haluaisivat Green Caresta. Kyselyn kautta maataloilla työskentelevät saavat jättää yhteystietonsa, jotta voivat jatkossa saada lisätietoa Kainuun Green Care -tapahtumista ja -koulutuksesta.

Tutkimusmenetelmä tässä opinnäytetyön kyselytutkimuksessa on **kvantitatiivinen** ja kysely on standardoitu. Kaikilta vastaajilta kysytään samat kysymykset. Määrällinen tutkimus on yksi tutkimuksen menetelmäsuuntauksista (Vilka 2015, 94). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään monenlaisia luokitteluita, syy- ja seuraussuhteita, vertailuja sekä numeerisia tuloksia, jotka selittävät ilmiöitä. Kvantitatiivinen menetelmäsuuntaus sisältää erilaisia tilastollisia ja laskennallisia analyysimenetelmiä. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

4.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen pätevyys eli tutkimuksen **validiteetti** on varmistettava etukäteen huolellisella suunnittelulla ja tarkoin harkituilla tiedonkeruulla. Tutkimuksen kysymysten tulee kattaa koko tutkimusalue ja mitata oikeita asioita. Lisäksi tutkimuksen vastaajien tarkka määrittely, korkea vastausprosentti edesauttavat tutkimuksen validiteetin toteutumista. (Heikkilä 2014, 27–28.) Kysely lähetettiin lähes kaikille maataloille Kainuussa. Maatilallisia pyrittiin innostamaan mukaan kyselyyn arvonnalla.

Luotettavuus eli **reliabiliteetti** tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Tutkijan on pystyttävä olemaan koko tutkimuksen ajan kriittinen ja tarkka. Luotettavien tulosten saaminen edellyttää, että kohderyhmä edustaa koko tutkittavaa perusjoukkoa. Tutkimuksen tulee olla myös objektiivinen eli puolueeton. Tutkimuksen tulokset eivät saa olla riippuvaisia tutkijasta. (Heikkilä 2014, 28.) Tässä tutkimuksessa pyrittiin tavoittamaan liki kaikki tilalliset ja tiloja ei jaoteltu esimerkiksi tuotantosuuntien mukaan.

Tieteelliselle tutkimukselle on asetettu **eettisiä** vaatimuksia, jotka edellyttävät tutkimuksessa noudatettavan hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Toimintatapojen tulee olla rehellisiä, tarkkoja sekä huolellisia. Ihmisarvon kunnioittaminen tulee olla yksi tutkimuksen lähtökohdista. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2016, 23–24.) Kyselyyn osallistuminen oli maatilallisille vapaaehtoista. Kyselyn tulokset käsiteltiin niin, ettei vastaaja ole tunnistettavissa vastauksista.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Kysely toteutettiin Webropol 3.0 -ohjelmalla. Kyselytutkimuksen kysymykset laadittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa. Kun kysymykset oli laadittu huolella, kyselyä testattiin muutamalla koevastaajalla. Koevastaajien palautteen perusteella kyselyä ja kyselyn asettelua muokattiin hieman vastaajaystävällisemmäksi.

Kyselyn kysymykset valittiin niin, että ne vastaisivat parhaalla mahdollisella tavalla asetettuun tutkimuskysymykseen. Taustakysymyksillä haluttiin kartoittaa, missä päin maatilat Kainuussa sijaitsevat ja millaista koulutusta maatilallisilla jo on. Haluttiin myös huomioida, voiko maatilalliset hyödyntää myös jo olemassa olevien työntekijöidensä koulutusta mahdollisissa Green Care -palveluissa. Vastaajien iän kysymisellä haluttiin selvittää, ovatko esimerkiksi nuoret maanviljelijät avoimempia uudelle liiketoiminnalle kuin lähellä eläkeikää olevat. Myös tilojen perustoiminnan tunteminen oli tärkeää, jotta voidaan luoda kuva puitteista ja mahdollisuuksista toteuttaa Green Care -toimintaa oman tuotantomuodon ohessa.

Koska tavoitteena oli selvittää, onko Kainuussa jo Green Care -palveluja tarjoavia maatiloja, kysyttiin tätä heti perustietojen jälkeen. Jotta kysely olisi miellyttävä myös heille, joita aihe ei kiinnostanut, ohitti kysely heidän kohdallaan Green Caresta tarkemmin tiedustelevat kysymykset. Avoimilla kysymyksillä haluttiin tietää, kuinka LUVOKA -hanke voi tukea jatkossa maatiloja Green Care -palveluiden kehittämisessä.

Kyselyn ei haluttu vievän aikaa heiltä, joita Green Care -aihe ei kiinnosta. Siksi kysely ohjautui vastauksen mukaan eri sivuille. Jos vastasi ”kyllä”, jatkui kysely seuraavasta kysymyksestä eteenpäin. Jos vastasi ”ei, mutta haluaisin toteuttaa”, jatkui kysely kysymyksestä ”Millaista toimintaa toteutat/haluat toteuttaa”. Jos vastasi, ”Green Care ei kiinnosta” kysely ohjautui yhteystietojen jättösivulle ja arvannon osallistumisivulle.

Kyselytutkimus välitettiin vastaajille MTK-Kainuun avustuksella. MTK-Kainuu toimitti kyselyn sähköpostitse noin neljälle sadalle jäsenelleen. Näin pyrittiin saamaan suuri joukko kainuulaisia maatiloja mukaan kyselyyn. Kysely oli avoinna marraskuun aikana noin kaksi viikkoa. Vastauksia kyselyyn tuli tasaisesti koko vastausajan. Yhteystietojen jättäneiden kesken arvottiin sadan euron lahjakortti Holiday Clubiin. Vastausten läpikäynti ja analysointi alkoi välittömästi kyselyn sulkeuduttua.

5 TULOKSET

Kyselyyn vastasi 36 vastaajaa ja kaikki olivat kainuulaisia. Vastaajista yhdeksän (25 %) oli Sotkasta, kuusi vastaajaa (16,6%) oli Kajaanista, viisi Kuhmosta (13,9 %), sekä lisäksi Paltamosta, Puolangalta ja Suomussalmelta oli jokaisesta kunnasta neljä vastaajaa eli yhteensä kaksitoista (33,3 %) vastaajaa. Ristijärveltä ja Hyrynsalmelta oli kaksi vastaajaa molemmista kunnista eli yhteensä neljä vastaajaa (11,1 %). Kyselyyn vastasi siis kaikista Kainuun kunnista maatilallisia.

Taustakysymyksenä kysyttiin koulutustaustaa. Vastaajista kymmenellä (27,90 %) oli maaseutuyrittäjän tutkinto. Yhdeksällä (25 %) on agrologin tutkinto, kahdella (5,6 %) oli agronomin tutkinto ja kuudellatoista (44,4 %) vastaajalla oli joku muu kuin maatalousalan tutkinto.

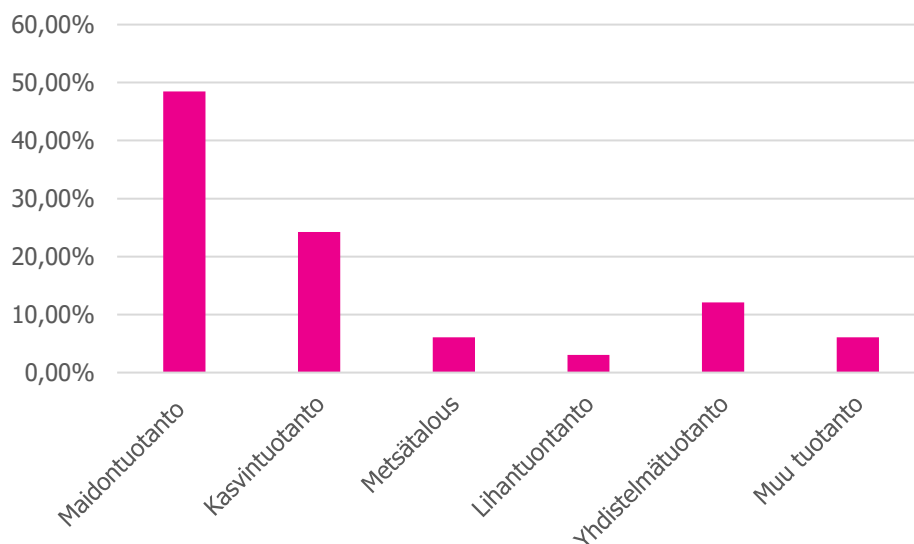
Tilan työntekijöiltä maatalousalan koulutuksen lisäksi oli myös muuta koulutusta. Muun muassa Talous-, kasvatus-, sosiaali-, hoitoalan, koneenkuljettajan ja rakennusalan koulutusta. Tässä vastauksessa tuli hyvin ilmi, että Green Care -palveluihin tarvittavaa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan koulutusta voi löytyä tilallisten lisäksi heidän työntekijöiltään.

Suurin osa vastaajista edusti ikäluokkia 50–59 vuotta (33,3 %) ja 40–49 vuotta (27,8 %). Vastaajista seitsemän (19,4 %) oli yli 60-vuotiaita ja 30–39 -vuotiaita vastaajia oli viisi (13,9 %). Ikäluokassa 18–29 oli kaksi (5,6 %) vastaajaa.

Green Care -palveluja tällä hetkellä kertoi toteuttavansa neljä vastaajista. He kaikki olivat iältään 40–49 vuotiaita. Kukaan 30–39 ja 50–59 vuotiaista sekä yli 60 vuotiaista ei toteuttanut Green Care -toimintaa tällä hetkellä.

Tilallisilta kysyttiin osoitetta (vapaaehtoinen), tuotantosuuntaa ja sijaitseeko tila julkisen liikenteen piirissä. Kahdeksan vastaajaa oli jättänyt osoitteen, viisi oli kertonut paikkakunnan ja loput olivat jättäneet ruudun tyhjäksi. Vastaajien tuotantosuunnat on esitetty seuraavassa kuviossa 3.

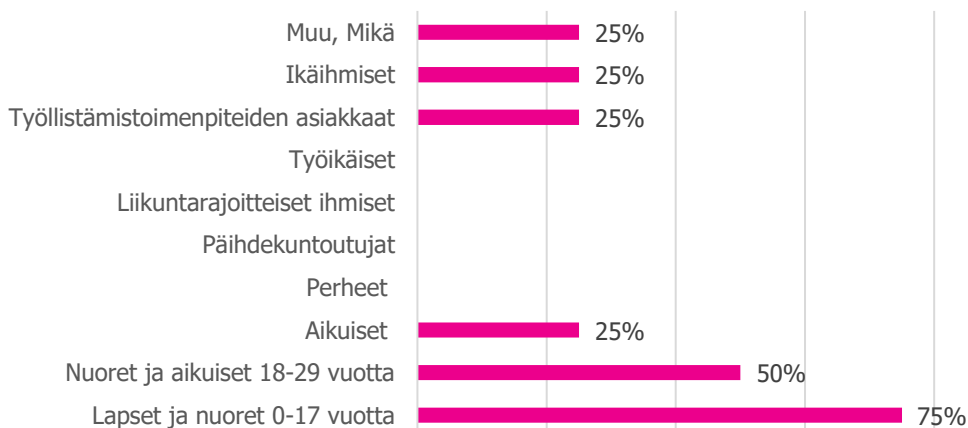

KUVIO 3. Tuotantosuunnat (n=33)

Noin puolet tiloista sijaitsi julkisen liikenteen piirissä tai lähellä julkista liikennettä. Mikäli hoivamaatilalle pääsee julkisen liikenteen avulla, voi se helpottaa asiakkaiden saapumista ja madaltaa kynnystä asiakkaille osallistua toimintaan. Kainuussa välimatkat kunnan taajamasta maaseudulle voivat olla pitkiä.

5.1 Green Care -toiminnan toteuttaminen

Vain neljä (11%) maatilaa toteutti Green Care -toimintaa. Vastaajista kymmenen (28%) ei toteuttanut, mutta haluaisi toteuttaa. Suurin osa (61%) ei ollut kiinnostunut ollenkaan Green Care -toiminnasta. Edelliseen kysymykseen kyllä vastanneilta kysyttiin kohderyhmää, mille Green Care toimintaa toteutetaan. Kuviossa 4. on esitetty toiminnan kohderyhmät. Yksi vastaaja oli vastannut ”jokin muu, mikä” muttei ollut kommentoinut mille kohderyhmälle haluaisi toimintaa toteuttaa.

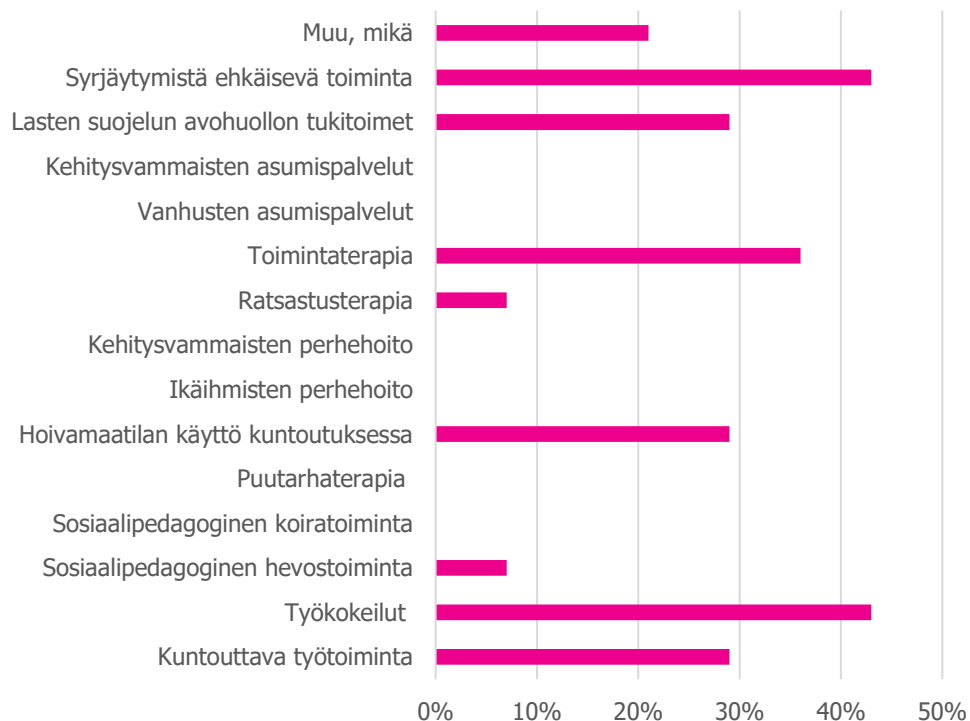
KUVIO 4. Green Care -toiminnan kohderyhmät (n=4)

Lapsille ja nuorille toimintaa haluttiin järjestää lypsykarjatilalla, puutarhatuotantotilalla ja hevostilalla. Nuorille ja nuorille aikuisille toimintaa haluttiin järjestää hevos- ja puutarhatilalla. Aikuisille, ikäihmisille, työllistämistoimenpiteiden asiakkaille toimintaa haluttiin järjestää puutarha-, hevos- tai lypsykarjatilalla.

Yhteistyötahoiksi kyselyssä oli mainittu eriasteisia kouluja. Näitä olivat ammatillinen erityisoppilaitos ja alakoulu. Yhteistyökumppaniksi oli nimetty Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän perhekeskus, mielenterveysyksikkö ja Kainuun keskussairaalan psykiatrinen osasto. Edellä mainittujen lisäksi yhteistyötä tehtiin hankkeiden, kerhojen ja eläkeläisten kanssa.

Neljätoista vastaajaa toteuttaa tai haluaisi toteuttaa jotain listatuista toimintamuodoista. Eniten vastaajat toteuttavat tai haluavat toteuttaa työkokeiluja ja syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa. Molempiin tuli kuusi vastausta. Toiseksi eniten vastauksia sai toimintaterapia, se mainittiin viidessä vastauksessa. Kuntouttava työtoiminta, hoivamaatilan käyttö kuntoutuksessa ja lastensuojelun avohuollon tukitoimet saivat neljä vastausta.

Kolme toteuttaa tai haluaisi toteuttaa jotain muuta toimintaa. Ratsastusterapiaa tai sosiaalipedagogista hevostoimintaa haluaisi toteuttaa kaksi vastaajaa. Sosiaalipedagogista koiratoimintaa, puutarhaterapiaa, ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoitoa tai asumispalveluita kyselyyn vastanneista ei kukaan toteuta eikä halua toteuttaa, nämä tulevat esiin kuviossa 5.

KUVIO 5. Toiminnan tai halutun toiminnan kohderyhmät (n=14)

Kainuulaisilta maataloilta löytyi toiminnan järjestämiseen sopivia tiloja jo nyt. Wc-tila löytyy kahdeksalta (24,2 %) vastaajalta, kokoontumistila seitsemältä (21,2 %) vastaajalta, keittiö/ruokailutila seitsemältä (21,2 %) vastaajalta, sosiaalitalat taipukuhuone viideltä (15,2 %) ja toiminnan kannalta muu

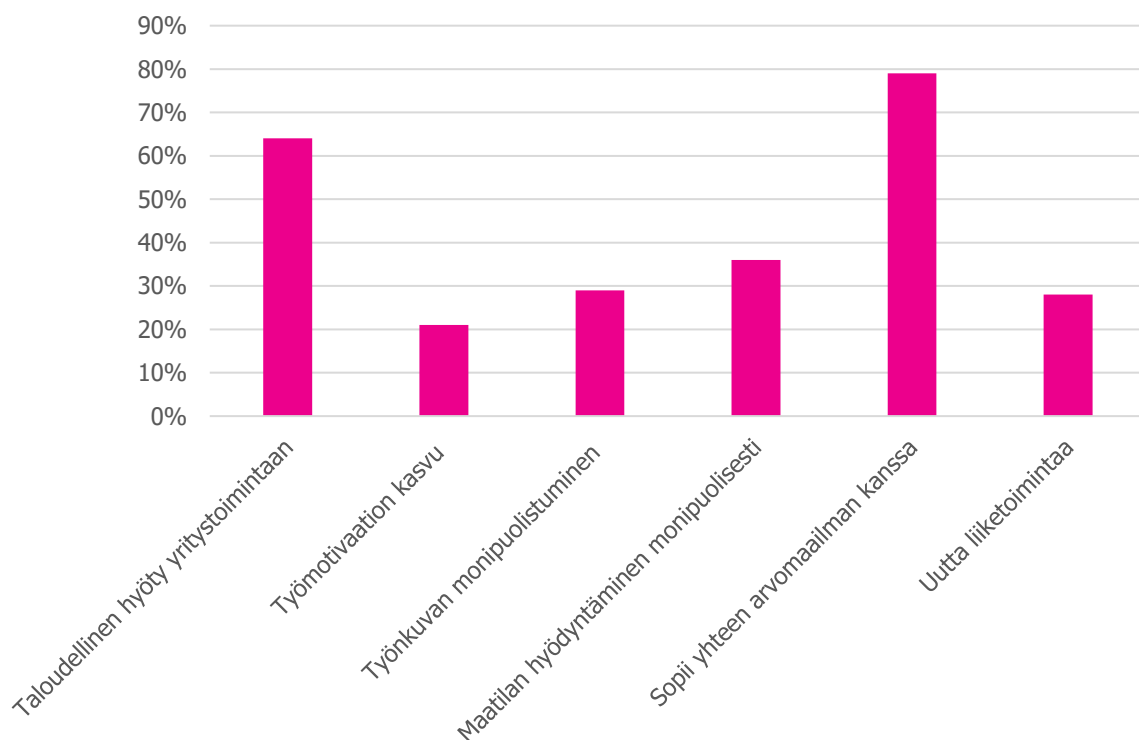
hyödyllinen tila kolmelta (9,1 %) vastaajalta. Avoimessa tekstikentässä muuksi hyödylliseksi tilaksi oli vastattu oma tavallinen koti. Vastaajista 63,6 % ei ollut toiminnan järjestämiselle puitteita.

Tiloista ainoastaan yhdellä voidaan liikkua esimerkiksi pyörätuolilla eli tila on esteetön. Neljän vastaajan tila oli osittain esteetön. Kaksi tilaa oli osittain esteettömiä ja yhden tilan wc-tiloista mainittiin, ettei sinne pääse pyörätuolilla.

5.2 Green Care -toiminnan hyödyt maatilalle

Tietoa, tukea tai koulutusta Green Care -toiminnasta haluttiin seuraavilla tavoilla:

- Käytännön esimerkkejä, sosiaalialan koulutusta
- Yrittäjien luentoja, joilla on jo Green Care -yritys
- Sosiaalialan koulutusta
- Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan koulutusta
- Hankkeissa ollaan jo kouluttauduttu
- En osaa sanoa
- Syvällisempää tietoa, esimerkkejä
- Tietoa, miten Green Care -toiminta käynnistetään ja tukea toiminnan alussa
- Green Care -toiminnan käytännön tietoa ja koulutusta

KUVIO 6. Green Care -toiminnan hyödyt maatilalle. (n=14)

Vastaajista neljä viidesosaa kokee, että Green Care sopii yhteen heidän arvomaailman kanssa. Lisäksi 64,3 % ajattelee, että Green Care toisi taloudellista hyötyä maatilan liiketoimintaan. Vähän yli kolmannes koki, että maatilan monipuolinen hyödyntäminen kasvattaa yrittäjän motivaatiota.

Työntekeminen asiakkaan kanssa monipuolistaisi työnkuvaa 28,6 % mielestä ja Green Care toisuutta liiketoimintaa tiloille 28,6 % mielestä. Työmotivaatio nousisi 21,4 % vastaajan mielestä.

Kyselyn lopuksi oli mahdollisuus jättää vapaat kommentit aiheeseen liittyen:

- Menee vielä aikaa ennen kuin Green Care ja Luonto Voima ovat ihmisille tuttuja
- Toisi monipuolisuutta tiloille
- Green Care toiminta kiinnostaa ja sitä tehdään pienimuotoisesti, aika rajoitteena
- Green Care on tilalle vain pieni sivuhaara ja toimintaa ei ole tavoitteellisesti kehitetty
- Tilamme voi tulevaisuudessa tarjota puitteita toiminnan järjestämiselle
- Vain lomatoimintaa lapsille, vanhuksille tai kehitysvammaisille

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Muutammat Kainuulaiset maatilat ovat omien verkostojen avulla ryhtyneet ennakkoluulottomasti toteuttamaan Green Care -toimintaa. Tällainen toiminta sopii hyvin heidän arvomaailmaansa. Heidän Green Care -toimintaansa on löytynyt yhteistyötahoja pienimuotoisesti. Avoin kiinnostus jatkaa toimintaa tai aloittaa tilalla Green Care -toiminta välittyy vastauksista. vastaajat kuitenkin mainitsevat tarvitsevansa lisäkoulutusta ja lisätietoa tällaisen toiminnan järjestämisestä. Osa vastaajista myös totesi, että tulevaisuudessa voi olla mahdollista tarjota tilalta puitteita toiminnalle. Tällöin yhteistyötaho tuo tarvittavan tiedon ja taidon Green Caresta tilalla ohjattavaan toimintaan.

Green Care -toimintaa toteutti vain neljä ja heistä kaikki olivat iältään 40 -49 vuotta. Green Care ei ole tavoittanut vielä nuorempaa sukupolvea maataloilla. Myös eläkeikää lähestyvät maatilalliset eivät ole lähteneet toteuttamaan tällaisia palveluja. Tämän perusteella nykyisen luonnonvara-alan koulutuksen antama Green Care -opetus ei ole kannustanut uudenlaisen toiminnan mukaan ottamiseen perinteisen maatilalan elinkeinotoimintaan. Kuitenkin kyseisen ikäryhmän vastaajilla oli kiinnostusta toteuttaa Green Care -toimintaa maatilallaan.

Kainuussa nähdään myös toiminnan tuottava puoli realistisesti maatalojen osalta. Nähdään, ettei toiminta ole kuin pieni sivuhaara. Toisaalta vastauksista ilmeni, että toiminta voi tuoda taloudellista hyötyä maatilalle. Maatilayrittäjät näkevät, että Green Care on vielä suhteellisen tuntematonta ja vakiintumatonta toimintaa alueella. Ajan saatossa kuitenkin uskotaan toiminnan tulevan tutuksi laajemmin. Maatalojen toiminnan kehittämistä enemmän Green Care -toiminnan suuntaan rajoittaa yrittäjien sitoutuneisuus oman tuotannon ylläpitoon. Esimerkiksi lypsykarjatilalla voi olla hankalaa löytää aikaa erilliselle Green Care -toiminnalle.

Puitteita Green Care -toiminnan järjestämiselle löytyi useilta tiloilta. Esteettömiä maatiloja ei juurikaan Kainuusta löydy. Toisaalta pienilläkin muutoksilla voidaan saada jo isoja parannuksia turvallisen ja esteettömän kulkemisen järjestämiseksi. Näin ollen Green Care -toiminnan aloittamiseen ei Kainuun alueellakaan ole tarvetta suurille investoinneille.

Luonto voimaksi Kainuussa -hanke on aiemmin selvittänyt Green Care palveluiden tarvetta Kainuussa. Kyselyyn vastasivat palveluita ostavat tai mahdollisesti palveluita hyödyntävät tahot. Myös tämä kysely tuotti samantaisia vastauksia kuin tekemäni kysely koskien Green Caren tulevaisuutta Kainuussa.

Jotta Green Care -palvelut voivat saada jalansijaa Kainuussa, tarvitaan niille edelleen tunnettavuutta. Lisäksi tarvitaan Green Care -tiedon lisäämistä niin palveluntuottajien, palvelun ostajien sekä palveluita käyttävien tahojen keskuudessa. Koulutustarjontaa tarvitaan alueelle, erityisesti eri ammattialoja palvelevia koulutuksia. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017).

Green Care -toiminnan käynnistyminen Kainuun maataloilla vaatii asiantuntijan koordinoimaan niin tietoa kuin auttamaan alkuun toiminnassa. Kuitenkaan toimintaa ei ole järkevää suunnitella ennen kuin asiakkaiden ohjautuminen palveluun on varmistettu ja palvelun kannattavuus on selvitetty. Valtakunnallisen sote uudistuksen myötä Green Care -palveluille voi olla enemmän kysyntää asiakkaan valinnanvapauden lisääntyessä

palvelusetelien tai henkilökohtaisen budjetin myötä. Tällä hetkellä sote- ja maakuntarakennemuutosten aikataulu ei ole varmistunut. (Valtioneuvosto, 2018.)

7 PÄÄTÄNTÖ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kainuulaisten maatalojen kiinnostusta Green Care -toimintaa kohtaan. Tähän tavoitteeseen opinnäytetyö vastasi hyvin. Kyselyn kautta nousi selvästi esille, että Green Care -toimintaa halutaan toteuttaa ja osittain jo pienimuotoisesti toteutetaankin kainuulaisilla maataloilla. Green Care kaipaa vielä lisää tunnettavuutta Kainuun alueella. Toisena tavoitteena oli selvittää, millaista koulutusta kainuulaiset maanviljelijät tarvitsevat Green Careen liittyen. Kyselystä nousi hyviä ajatuksia ja ideoita toiminnan jatkon kannalta.

Prosessina opinnäytetyö oli minulle haastava. Green Caressa on paljon erilaisia käsitteitä ja niistä oikeimman käsitteen löytäminen on vaikeaa. Lähteinä käytin uusimpia saatavilla olevia tietoja ja kaikki aineistot olivat vuodelta 2010-2018. Lähdemateriaalia löytyikin kiitettävästi ja minulla olivat myös hyvät taustajoukot, joilta sain ajankohtaista tietoa Green Caresta koko opinnäytetyön tekemisen ajan. Opinnäytetyön tulokset esiteltiin toimeksi antavan LUVOKA-hankkeen maatala-avusteisessa työpajassa helmikuussa. Tämä työpaja antoi selkeän aikataulun, johon mennessä kyselyn tulokset piti olla valmiina. Alkuperäinen tarkoitus oli, että koko työ viimeistelyineen olisi ollut helmikuussa täysin valmis. Muutaman muuttujan siivittäminen työn viimeistely ja lopullinen esittely venähti hieman alkuperäisestä aikataulusta. Aikataulun venymisestä huolimatta työ on arvioitu keväällä 2018, joka oli minulle myös tavoite.

Laajojen aineistojen käsittelyyn on tullut enemmän rutiinia tämän työn aikana. Työnaikana käytin monipuolisesti tietokoneohjelmia. Webropol kyselyn tekemisessä meinasi olla pieniä ongelmia, kun tein kyselyä. Sain kuitenkin ongelmat ratkaistua ja ohjelma toimi kuten pitikin. Excel ohjelmalla tein taulukoita kyselyn tuloksiin. Olin Excelin suhteen aluksi hieman epävarma. Tein yhden taulukon ja sen jälkeen Excelillä oli helppo tehdä taulukointi.

Opinnäytetyön aikana olen oppinut sietämään muutoksia ja epävarmuutta. Olen sisäistänyt myös Green Caren ideologian tämän prosessin aikana. Erilaisten sidosryhmien kanssa toimiminen on vahvistanut asiantuntijuuttani ja olen myös samalla saanut uusia kontakteja maatalousalalla.

Aluksi opinnäytetyön aihe tuntui vähän vieraalta ja ei niin kiinnostavalta. Prosessin aikana huomasin, miten mielenkiintoista oli ottaa selvää Green Care -asioista ja perehtyä niihin syvällisemmin. Joskus epämukavuusalueelle hyppääminen kannattaa ja tässä tapauksessa se kannatti. Opinnäytetyön tilaajalta sain hyvän palautteen työn onnistumisesta hoivamaatilat työpajassa.

Lopuksi haluan kiittää toimeksiantajaa LUVOKA-hankkeen Maija Lipposta ja Heidi Kotilaista prosessiin osallistumisesta. Kiitos myös opponentti Ilpo Laakkoselle erinomaisesta opponoinnista ja tuesta työn aikana sekä kiitos myös opinnäytetyön ohjaajalle ja opinnäytetyökoordinaattorille.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- ALÉN, Karita, HIRVONEN, Auli, KOSKI, Katriina ja VETELI, Hannele. 2015. 10 Hyvää syytä valita Green Care -palveluita. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 2017-11-27.] Saatavissa: https://www.proagria.fi/www/nettilehdet/acricosiale_opas_nettilehti/
- ELÄINTEN TERVEYS ETT ry 2014. Pelisäännöt tilakäyntejä varten. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 21.04.2018.] Saatavissa: https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/ohjeet_ja_lomakkeet/Pelis%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t%20tilak%C3%A4yntej%C3%A4%20varten%2021.5.2014.pdf
- Green Care Finland ry, 2018a. Green Care. [Verkkojulkaisu.] [Viitattu 2018-1-27.] Saatavilla: <http://www.gcfi.fi/green-care/>
- Green Care Finland ry, 2018b. Luontohoiva -Luontovoima. [Verkkojulkaisu.] [Viitattu 2018-1-27.] Saatavilla: <http://www.gcfi.fi/green-care-/luontohoiva---luontovoima/>
- HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula. Tutki ja kirjoita 2016. 21. painos. Helsinki: Tammi.
- HÖKKÄ, Minna, LIPPONEN, Maija ja TURPEINEN Riitta. 2017. Kainuulainen Green Care – nykytila ja tulevaisuuden visio 2017-2067 [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-1-28.] Saatavissa: http://www.gcfi.fi/tiedostopankki/292/Kainuulainen-Green-Care-_visio-2017_2067.pdf
- JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 2015. Määrällinen tutkimus. [viitattu 2018-1-25.] Saatavilla: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>
- KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU 2017. Luonto voimaksi Kainuussa. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-6-15.] Saatavilla: [https://www.kamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/Projektit/Sairaan--ja-terveydenhoito/Luonto-voimaksi-Kainuussa-\(LUVOKA\)](https://www.kamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/Projektit/Sairaan--ja-terveydenhoito/Luonto-voimaksi-Kainuussa-(LUVOKA))
- LEHTONEN, Satu 2017. Koivistojen hurja palapeli. Maaseudun Tulevaisuus [Verkkojulkaisu] [Viitattu 27.9.2017.] Saatavilla: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/koivistojen-hurja-palapeli-vilja-mets%C3%A4-palkkaty%C3%B6-ja-green-care-1.185616>
- LENSU, Hanna 2017. Green Care sopii modernillekin maatilalle. Maaseudun tulevaisuus 105 s. 3.
- LUONNONVARAKESKUS. 2017. LUONTO VOIMAKSI KAINUUSSA -HANKE 2016. Hankesuunnitelma. [PDF-tiedosto.] Sijainti: Sotkamo. Janne Säkkinen kokoelmat.
- MUSTAKANGAS ELLA, 2011. Green Care -toiminnan mahdollisuudet Kainuussa -esiselvitys. Kajaani: MTK-Pohjois-Suomi Ry. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 8.3.2018.] Saatavilla: https://www.mtk.fi/liitot/keskipohjanmaa/tapahtunutta/ uutiset/ uutiset_2010/fi_FI/Green_care_toiminta/
- MTK- Keski-Pohjanmaa Ry 2010. Green Care -palveluiden tuottaminen tarjoaa maataloille uusia mahdollisuuksia. [Internet sivu.] [Viitattu 24.2.2018.] Saatavilla: https://www.mtk.fi/liitot/keskipohjanmaa/tapahtunutta/ uutiset/ uutiset_2010/fi_FI/Green_care_toiminta/
- SOINI, Katriina, ILMARINEN, Katja, KIRVEENNUMMI, Anna ja YLI-VIIKARI, Anja 2011. Green Care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Yhteiskuntapolitiikka 76. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.
- Suomen Sosiaalipedagoginen seura ry 2018 [Verkkojulkaisu] [Viitattu 21.1.2018.] Saatavissa: <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>
- SÄKKINEN, Janne 2018. Tuotantosuunnat. Sijainti: Tekijän omat arkistot. Sotkamo
- SÄKKINEN, Janne 2018. Green Care -toiminnan kohderyhmät. Sijainti: Tekijän omat arkistot. Sotkamo
- SÄKKINEN, Janne 2018. Toiminnan tai halutun toiminnan kohderyhmät. Sijainti: Tekijän omat arkistot. Sotkamo

SÄKKINEN, Janne 2018. Green Care -toiminnan hyödyt maatilalle. Sijainti: Tekijän omat arkistot. Sotkamo

TERVEYDEN JA TYÖHYVINVOINNIN LAITOS 2016. TYÖHÖN KUNTOUTTAVA GREEN CARE ETELÄ-SUOMESSA -HANKE 2014. Työhön kuntouttava toiminta luonnossa.

VALTIONEUVOSTO, 2018. Alueuudistus. Sote- ja maakuntauudistuksen yleisesittely. Viitattu 27.1.2018. Saatavissa: <http://alueuudistus.fi/uudistuksen-yleisesittely>

VEHMASTO, Elina 2014. Green Care -palvelutyyppit Suomessa. Teoksessa: E. Vehmasto (toim.) Suomalaisen Green Care -toiminnan suuntaviivat. MTT Kasvu 20. Viitattu 28.1.2018. Saatavissa: <http://www.mtt.fi/mttkasvu/pdf/mttkasvu20.pdf>

VIILO, Tuulikki 2017. Hoivamaatila lääkitsee työllä ja ulkoilulla – Psykiatri: "Hyvä sydän on tärkeämpi kuin muodollinen koulutus". Maaseudun Tulevaisuus [Verkojulkaisu]. [Viitattu 15.9.2017.] Saatavissa: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/hoivamaatila-l%C3%A4%C3%A4kitsee-ty%C3%B6ll%C3%A4-ja-ulkoilulla-psykiatri-hyv%C3%A4-syd%C3%A4n-ont%C3%A4rke%C3%A4mpi-kuin-muodollinen-koulutus-1.175601>

LIITE 1: KYSELYN KYSYMYKSET

Green Care Kainuun maataloudessa**1. Paikkakunta, jossa tilanne sijaitsee?**

- Hyrynsalmi
- Kajaani
- Kuhmo
- Paltamo
- Puolanka
- Ristijärvi
- Sotkamo
- Suomussalmi

2. Koulutuksenne?

- Maaseutuyrittäjä
- Agrologi
- Agronomi
- Muu koulutus

3. Millaista ammatillista osaamista tilalla työskentelevillä henkilöillä on?

- Luonnonvara-alan koulutus
  - Kasvatusalan koulutus
  - Sosiaalialan koulutus
  - Hoitoalan koulutus
  - Talousalan koulutus
  - Muu, mikä
-

4. Ikäsi?

- 18-29
 30-39
 40-49
 50-59
 60-

5. Tilanne perustiedot

Sijainti/osoite (vapaaehtoinen)	_____
<u>Tuontantosuunta?</u>	_____
Liikenneyhteydet, sijaitseeko tila julkisen liikenteen piirissä?	_____

Green care on luontoon ja maaseutuympäristöön liittyvää ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Ammattialan osaamisen mukaisesti käytetään monenlaisia eläin- ja luontoavusteisuuden menetelmiä. Näitä ovat muun muassa ratsastusterapia ja sosiaalipedagoginen hevostoiminta, sosiaalinen ja terapeuttinen puutarhatoiminta, maatalojen kuntouttava toiminta ja ekopsykologian menetelmät. Toimintaa harjoitetaan tavoitteellisesti, vastuullisesti ja ammatillisesti. Toimija voi hakea toiminnalleen LuontoVoima- tai LuontoHoiva-laatumerkkiä, jonka myöntää kattojärjestö Green Care Finland ry:n laatulautakunta. Green Care on suunnitelmallista toimintaa ennaltaehkäisy-, kuntoutuksen tai virkistykseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvointia lisäävät vaikutukset syntyvät muun muassa luonnon elvyttävyyden, osallisuuden ja kokemuksellisuuden avulla. Toiminta sijoittuu usein luonnonympäristöön tai maatilalle, mutta luonnon elementtejä voidaan tuoda ja käyttää myös kaupunki- ja laitospäässä.

6. Tilamme toteuttaa Green Care -toimintaa?

- Kyllä
 Ei mutta haluaisin toteuttaa
 En ole kiinnostunut

7. Mille kohderyhmille Green Care -toimintaa toteutetaan?

- lapset ja nuoret 0-17v
- Nuoret aikuiset 18-29
- Aikuiset
- Perheet
- Päihdekuntoutujat
- Liikuntarajoitteiset ihmiset
- Työikäiset
- Työllistämistoimenpiteiden asiakkaat
- Ikäihmiset
- Muu, mikä

8. Yhteistyötahot, joiden kanssa toimintaa toteutetaan?

---

9. Millaista toimintaa toteutat/haluaisit toteuttaa?

☐ Kuntouttava työtoiminta	☐ Vanhusten asumispalvelut
☐ työkokeilut	☐ Kehitysvammaisten asumispalvelut
☐ sosiaalipedagoginen hevostoiminta	☐ Lasten suojelun avohuollon tukitoimet
☐ sosiaalipedagoginen koiratoiminta	☐ Syrjäytymistä ehkäisevä toiminta
☐ puutarhaterapia	☐ Muu, mikä
☐ hoivamaatilan käyttö kuntoutuksessa	
☐ Ikäihmisten perhehoito	
☐ Kehitysvammaisten perhehoito	
☐ ratsastusterapia	
☐ toimintaterapia	

10. Onko tilallanne puitteita Green Care -toiminnan järjestämiseen?

- Wc-tila
  - Kokoontumistila
  - Keittiö/ruokailutila
  - Sosiaalitilat (pukuhuone)
  - Muu toiminnan kannalta hyödyllinen tila
-
- Ei ole puitteita toiminnan järjestämiseen

11. Onko tilanne esteetön?

- Kyllä, tilalla voi liikkua esim. pyörätuolilla
  - Ei
  - Vapaa sana
-

12. Millaista tukea, tietoa tai koulutusta tarvitsisit Green Care -toiminnan tueksi?

---

13. Millaista hyötyä Green Care -toiminta voisi tuoda maatilallenne?

- Taloudellista hyötyä yritystoimintaan
- Työmotivaation kasvu maatilalla
- Työntekeminen asiakkaan kanssa monipuolistaisi työnkuvaa
- Yrittäjän motivaatio hyödyntää maatilaa monipuolisesti
- Sopii yhteen arvomaailmani kanssa
- Uutta liiketoimintaa

14. Vapaa sana maatilan Green Care -toiminnan kehittämiseen liittyen.

---

15. Halutessasi voit jättää yhteystietosi, jotta LUVOKA -hanke voi kutsua teidät työpajaan, jossa aiheena on maatilojen käyttö Green Care -toiminnassa.

Etunimi	<hr/>
Sukunimi	<hr/>
Matkapuhelin	<hr/>
Sähköposti	<hr/>
Osoite	<hr/>
Postinumero	<hr/>
Postitoimipaikka	<hr/>

16. Haluan liittyä sähköpostilistalle, jolloin saan ajankohtaista tietoa Kainuun Green Care -tapahtumista ja ja-koulutuksista sähköisen uutiskirjeen muodossa.

Kyllä

Ei

LIITE 2: SAATEKIRJE

Arvoisa vastaanottaja,

Teen opinnäytetyötä ja olen kiinnostunut kuulemaan ajatuksiasi Green Care -toimintaan liittyen. Green Care toiminta maatilalla voi olla esimerkiksi asumispalvelua ja/tai perhehoitoa erilaisille ryhmille. Työ- ja päivätoimintaa esimerkiksi kehitysvammaisille ja pitkäaikaistyöttömille kuntouttavaa työtoimintaa. Koululaisille ja päiväkotiryhmille maatala-avusteinen toiminta voi tarjota kasvatus ja opetuspalvelua.

Jokainen vastaus on kartoituksen onnistumisen kannalta erittäin tärkeä. Vastaukset käsitellään luotamuksellisesti ja kyselyn analysoinnin toteutan itse. Kyselytutkimuksen tulokset ja opinnäytetyön raportin toimitan Luonto voimaksi Kainuussa -hankkeen käyttöön. Luonto voimaksi Kainuussa -hankkeen tavoitteena on tunnistaa maatilojen ja luonnon uusia liiketoiminta mahdollisuuksia. Kainuun Ely-keskus on rahoittanut hanketta EU:n Maatalousrahastosta 100 prosenttisella tuella.

Tutkimuksen tulokset julkaistaan 6.2.2018 hankkeen työpajassa, jossa aiheena maatala-avusteinen toiminta. Kyselyn lopussa voit jättää yhteystietosi, niin teidät kutsutaan työpajaan ja saatte uutiskirjeen ajankohtaisista Kainuun Green Care asioista.

Kyselyyn pääset tästä Linkistä:

<https://link.webropolsurveys.com/S/C7E3BEE0B5DE2658>

Vastaa kyselyyn 25.11.2017 mennessä!

Yhteystietojen jättäneiden kesken arvotaan sadan euron arvoinen Holiday Club lahjakortti.

Ajankohtaista tietoa Kainuun Green Careen liittyvistä kursseista, tapaamisista sekä tapahtumista löydät www.gcfinland.fi/kainuu -sivuilta.

Kiitos Ajastanne

Ystävällisin terveisin

Janne Säkkinen

Agrologi-opiskelija, Savonia Ammattikorkeakoulu